

ZAGRANICZNE SYSTEMY SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

FRANCJA

PRAKTYCZNY PRZEWODNIK PO UZNAWALNOŚCI WYKSZTAŁCENIA

MATERIAŁ INFORMACYJNY OPRACOWANY PRZEZ
BIURO UZNAWALNOŚCI WYKSZTAŁCENIA – ENIC-NARIC POLSKA

Warszawa, 2023 r.

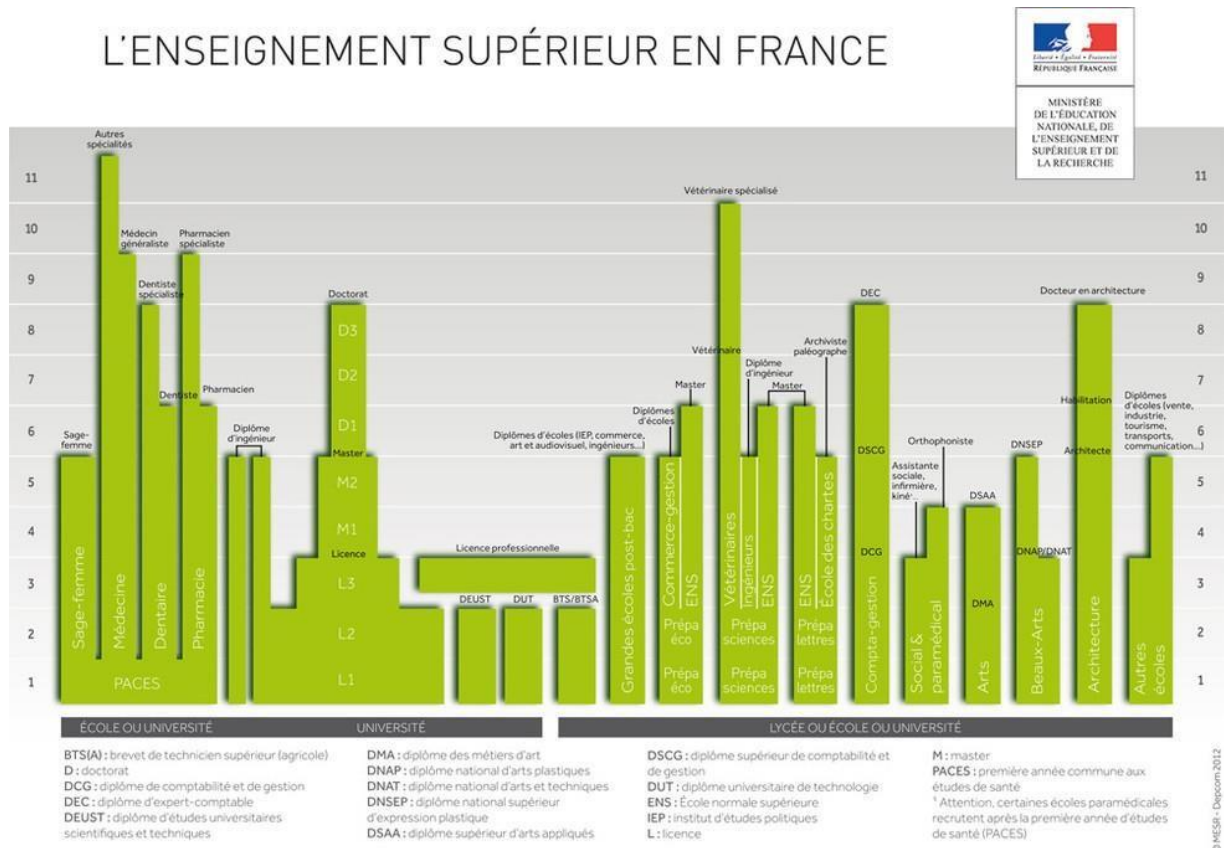
Spis treści

Schemat systemu szkolnictwa wyższego Francji	3
Dokumenty uprawniające do podjęcia studiów pierwszego stopnia lub studiów jednolitych	4
Studia krótkie	4
Studia pierwszego stopnia.....	5
Studia drugiego stopnia i jednolite studia wyższe	5
Studia trzeciego stopnia (doktoranckie)	7
Dyplom Habilitation à Diriger des Recherches.....	7
Skala ocen.....	8
Lista uczelni	8
Tabela ewaluacyjna francuskich dyplomów.....	9

Noty prawne

1. Opracowanie udostępnione jest na licencji [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International \(CC BY-NC-ND 4.0 International\)](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).
2. Informacje zawarte w opracowaniu służą wyłącznie celom informacyjnym i edukacyjnym i nie stanowią źródła prawa, urzędowej interpretacji przepisów prawa, a także nie są oficjalnym stanowiskiem właściwych organów lub władz.

Schemat systemu szkolnictwa wyższego Francji

Źródło: <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/cid20186/schema-des-etudes-superieures-en-france.html>

Dokumenty uprawniające do podjęcia studiów pierwszego stopnia lub studiów jednolitych

Świadectwami uprawniającymi do ubiegania się o przyjęcia na studia wyższe we Francji są:

- **Diplôme du Baccalauréat Général/Baccalauréat de l'Enseignement du Second Degré** – świadectwo maturalne uzyskiwane po ukończeniu liceum ogólnokształcącego;
- **Diplôme du Baccalauréat Technologique** – świadectwo maturalne uzyskiwane po ukończeniu liceum technologicznego;
- **Baccalauréat Professionnel** – świadectwo maturalne uzyskiwane po ukończeniu liceum zawodowego (w praktyce niewielu absolwentów tego typu szkół podejmuje studia wyższe).

Uzyskane we Francji świadectwa uprawniające do podejmowania studiów wyższych, podlegają w Polsce uznaniu zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Szczegółowe informacje dostępne są na stronie opracowanej przez Departament Współpracy Międzynarodowej Ministerstwa Edukacji i Nauki, właściwy w kwestii uznawalności świadectw: <https://www.gov.pl/web/edukacja/uznawanie-wykształcenia-uzyskanego-za-granica>.

Studia krótkie

We Francji występuje kilka rodzajów dyplomów ukończenia studiów krótkich. Poniżej przedstawione zostały te najczęściej spotykane.

Diplôme d'Études Universitaires Générales (DEUG) – dyplom ogólnych studiów uniwersyteckich. Jest to kwalifikacja starego typu (istniała przed wprowadzeniem systemu bolońskiego), odpowiadająca poziomowi matura + 2 lata studiów. Dyplom ten stanowił podstawę do przyjęcia na roczne studia prowadzące do uzyskania dyplomu Licence.

Diplôme universitaire de technologie (DUT) – dyplom uniwersyteckiego instytutu technologicznego – uzyskiwany jest po ukończeniu programu studiów trwającego zazwyczaj 2 lata.

Brevet de technicien supérieur (BTS) – dyplom starszego technika – również uzyskiwany jest po ukończeniu 2-letniego programu kształcenia (odpowiednik 120 ECTS).

Dyplomy DUT i BTS mają charakter zawodowy, niemniej francuskie uczelnie mogą zaliczyć okres kształcenia prowadzącego do ich uzyskania na poczet zawodowych studiów pierwszego stopnia (Licence professionnelle) lub studiów jednolitych (prowadzących do uzyskania Diplôme d'Ingénieur).

Dyplom potwierdzający ukończenie we Francji studiów krótkich nie ma swojego odpowiednika w polskim systemie edukacji i z tego względu nie podlega w naszym kraju formalnemu uznaniu. Po przyjęciu kandydata na studia wyższe pierwszego stopnia polska uczelnia może jednak zaliczyć na ich poczet zajęcia zrealizowane w trakcie trwania ww. programów kształcenia. Zaliczenie zajęć następuje na zasadach określonych w regulaminie studiów.

Studia pierwszego stopnia

Studia pierwszego stopnia we Francji mogą mieć charakter akademicki lub zawodowy. W zależności od profilu kształcenia, ich absolwenci uzyskują dyplom:

- **Licence** – w wyniku kształcenia ogólnego,
- **Licence professionnelle** – w wyniku kształcenia zawodowego.

Oba te dyplomy odpowiadają poziomowi matura + 3 lata studiów (180 ECTS), choć kształcenie prowadzące do uzyskania Licence professionnelle w praktyce trwa tylko rok, gdyż są na nie przyjmowane są osoby posiadające wykształcenia na poziomie matura + 2 lata studiów.

Na podstawie z art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668, ze zm.) francuski dyplom potwierdzający ukończenie trzyletnich studiów lub studiów pierwszego stopnia trwających co najmniej trzy lata – potwierdza w Rzeczypospolitej Polskiej posiadanie wyższego wykształcenia na poziomie studiów pierwszego stopnia.

Zgodnie z art. 326 ust. 2 ww. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce uzyskany we Francji dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia, dający w tym kraju prawo do kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia, uprawnia w Polsce do :

- kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia,
- kontynuacji kształcenia na studiach podyplomowych.

Polski odpowiednik francuskiego dyplomu uzyskanego po ukończeniu studiów pierwszego stopnia może zostać ustalony w drodze nostryfikacji, w oparciu o rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów za granicą oraz potwierdzania ukończenia studiów na określonym poziomie.

UWAGA : We Francji dyplomy wydawane są według wzoru państwowego. Uznane francuskie uczelnie mogą jednak wydawać także własne dyplomy (tzw. dyplomy uniwersyteckie). Są one uzyskiwane po ukończeniu nieakredytowanego programu studiów. Dyplomy te nie mają wzoru państwowego (brak jest na nich m.in. podpisu i pieczęci przedstawiciela władz oświatowych danego regionu – Recteur de l'Académie). Dyplomy uniwersyteckie nie podlegają formalnemu uznaniu w Polsce.

Studia drugiego stopnia i jednolite studia wyższe

Dyplomy **Master recherche** lub **Master professionnel** są uzyskiwane po ukończeniu 4-semestralnych studiów drugiego stopnia i odpowiadają poziomowi matura + 5 lat studiów. Warunkiem wstępu na te studia jest posiadanie dyplomu Licence lub Licence professionnelle.

Pierwszy rok studiów na poziomie Master jest nazywany Master 1, zaś drugi rok – Master 2. Po ukończeniu studiów na poziomie Master 1, osoby zainteresowane mogą na życzenie otrzymać dyplom o nazwie **Maîtrise** – dyplom pośredni, który nie daje uprawnień do podjęcia studiów doktoranckich.

UWAGA: Przed wprowadzeniem systemu bolońskiego (tj. do roku akademickiego 2005/2006) dyplomy Maîtrise potwierdzały we Francji ukończenie pełnych studiów wyższych (matura + 4 lata studiów) i dawały możliwość kontynuacji kształcenia na studiach doktoranckich.

Diplôme d'Ingénieur potwierdza we Francji ukończenie studiów jednolitych. Kształcenie prowadzące do jego uzyskania prowadzone jest w szkołach typu grandes écoles oraz szkołach kształcących inżynierów, działających przy uniwersytetach. Studia te co do zasady trwają 5 lat, jednak mogą też być krótsze, jeśli przyjęcie na nie nastąpiło w oparciu o:

- 2-letnie kształcenie przygotowawcze, które odbywa się w uczelniach bądź w szkołach średnich (w tzw. klasach przygotowawczych, fr. Classes préparatoires aux grandes écoles – CPGE) lub
- dyplom ukończenia studiów krótkich (DUT lub BTS) lub
- ukończone wcześniej kształcenie na studiach pierwszego stopnia.

Dyplom Ingénieur odpowiada poziomowi matura + 5 lat studiów i nadaje absolwentom jednocześnie tytuł Master (na dyplomie wskazane są tytuły Diplôme d'Ingénieur – Grade de master).

Dyplomy Master recherche, Master professionnel oraz Ingénieur uprawniają do wstępu na studia doktoranckie.

Na studiach jednolitych odbywa się również kształcenie na kierunku lekarskim, dentystycznym oraz farmaceutycznym. Studia trwają łącznie 6 lat. Po ukończeniu studiów lekarskich oraz odbyciu stażu nadawany jest tytuł **Diplôme d'État de Docteur en Médecine**. Po ukończeniu studiów na kierunku dentystycznym oraz farmaceutycznych nadawane są odpowiednio tytuły **Diplôme d'État de Docteur en Chirurgie-Dentaire** oraz **Diplôme d'État de Docteur en Pharmacie**.

Powyższe dyplomy dają we Francji prawo do wykonywania zawodów lekarza, dentysty i farmaceuty oraz uprawniają do wstępu na studia doktoranckie.

Na podstawie z art. 326 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, francuski dyplom potwierdzający ukończenie studiów drugiego stopnia lub co najmniej czteroletnich studiów jednolitych – potwierdza w Rzeczypospolitej Polskiej posiadanie wyższego wykształcenia na poziomie studiów drugiego stopnia.

Zgodnie z art. 326 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, uzyskany we Francji dyplom ukończenia studiów drugiego stopnia lub studiów jednolitych, dający w tym kraju prawo ubiegania się o nadanie stopnia doktora, uprawnia w Polsce do:

- kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia,
- kontynuacji kształcenia na studiach podyplomowych,
- ubiegania się o przyjęcie do szkoły doktorskiej lub ubiegania się o nadanie stopnia doktora.

Polski odpowiednik francuskiego dyplomu uzyskanego po ukończeniu studiów drugiego stopnia i studiów jednolitych może zostać ustalony w drodze nostryfikacji, w oparciu o rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 28 września 2018 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów za granicą oraz potwierdzania ukończenia studiów na określonym poziomie.

UWAGA : We Francji dyplomy wydawane są według wzoru państwowego. Uznane francuskie uczelnie mogą jednak wydawać także własne dyplomy (tzw. dyplomy uniwersyteckie). Są one uzyskiwane po ukończeniu nieakredytowanego programu studiów. Dyplomy te nie mają wzoru państwowego (brak jest na nich m.in. podpisu i pieczęci przedstawiciela władz oświatowych danego regionu – Recteur de l'Académie). Dyplomy uniwersyteckie nie podlegają formalnemu uznaniu w Polsce.

Studia trzeciego stopnia (doktoranckie)

Warunkiem wstępu na studia doktoranckie we Francji jest posiadanie dyplomu Grade de master lub Diplôme d'Ingénieur (w przypadku ukończenia studiów przed rokiem akademickim 2005/2006 uprawnienia takie dawał również dyplom Maîtrise). Studia te trwają zwykle 3 lata i kończą się uzyskaniem stopnia naukowego **Docteur** (wcześniej wymagana jest obrona pracy doktorskiej).

Do 1984 r. we francuskim szkolnictwie wyższym istniały różne typy doktoratów. Najczęściej nadawane były dwa stopnie naukowe: **docteur de 3e cycle** (niższy) i **docteur d'Etat** (wyższy). Dyplom doctorat de 3e cycle, potwierdzał nadanie stopnia naukowego na podstawie obronionej pracy doktorskiej. Posiadacz tego dyplomu mógł – po obronie kolejnej rozprawy naukowej – uzyskać wyższy stopień naukowy docteur d'Etat, który dawał prawo do samodzielnego prowadzenia badań naukowych, a fakt jego posiadania był warunkiem koniecznym ubiegania się o stanowisko profesora w uniwersytecie.

Zgodnie z art. 328 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, stopień naukowy lub stopień w zakresie sztuki nadany przez uznaną francuską instytucję posiadającą uprawnienie do jego nadawania, jest równoważny ze stopniem naukowym nadawanym w Polsce.

Baza prac doktorskich obronionych we Francji jest dostępna na stronie internetowej SUDOC Catalogue (umożliwia sprawdzenie autentyczności dyplomu poprzez wyszukiwanie po nazwisku autora pracy doktorskiej):

<http://www.sudoc.abes.fr//DB=2.1/LNG=EN/?COOKIE=U10178,Klecteurweb,D2.1,E121d32cb-5ad,I250,B341720009+,SY,A%5C9008+1,,J,H2-26,,29,,34,,39,,44,,49-50,,53-78,,80-87,NLECTEUR+PSI,R195.187.32.50, FN>

Dyplom Habilitation à Diriger des Recherches

Habilitation à Diriger des Recherches (HDR) jest dyplomem państwowym, który zaświadcza o nadaniu prawa do kierowania pracą młodych badaczy we Francji. Wydaje się go osobom legitymującym się znaczącym dorobkiem w pracy naukowej i posiadającym dyplom Docteur (lub dyplom uznany za równorzędny), w celu umożliwienia im dostępu do stanowiska profesora uniwersytetu. Obowiązującym przepisem w tym zakresie jest Arrêté interministériel du 23 novembre 1988 modifié relatif à l'habilitation à diriger des recherches (tekst opublikowany w Journal officiel „Lois et Décrets” du 29 novembre 1988, p. 14825).

UWAGA: Według francuskiego prawa Habilitation à Diriger des Recherches nie jest stopniem naukowym. Dokument potwierdzający nadanie HDR nie może być uznany za równoważny z polskim stopniem naukowym. Od 1984 roku we Francji istnieje jeden stopień naukowy – Docteur.

Skala ocen

W szkolnictwie wyższym oraz w szkołach średnich we Francji stosowana jest skala ocen 0 – 20. Najniższą oceną zaliczającą jest 10. Skalę ocen wyjaśnia poniższa tabela.

Ocena numeryczna	Ocena słowna	Wyjaśnienie
16-20	Très bien	Bardzo dobry
14-15	Bien	Dobry
12-13	Assez bien	Dość dobry
10-11	Passable	Dostateczny
0-9	Ajourné	Niedostateczny

Lista uczelni

Listy uznanych uczelni działających w systemie szkolnictwa wyższego Francji dostępne są na stronach:

- lista uniwersytetów: <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/cid20269/liste-des-universites.html>;
- lista uczelni typu grandes écoles prowadzących kształcenie w kierunku zarządzania i handlu, wydających dyplomy uznane przez państwo – strona Conférence des grandes écoles: <https://www.cge.asso.fr/membres/ecoles/> ;
- lista uczelni typu grandes écoles - strona Commission d'évaluation des formations et diplômes de gestion: <https://www.cefdg.fr/fr/ecoles-et-formations-visees> ;
- lista Instituts Universitaires de Technologie (IUT): <https://www.iut.fr>;
- <https://appliweb.dgri.education.fr/annuaire/selectEd.jsp> – wyszukiwarka uczelni uprawnionych do prowadzenia szkół doktorskich i nadawania stopni naukowych;
- <http://www.letudiant.fr/etudes/annuaire-enseignement-superieur/etablissement.html>;

Tabela ewaluacyjna francuskich dyplomów

Nazwa dyplomu/kwalifikacji	Uznanie dyplomu w celu kontynuacji kształcenia w Polsce	Uznanie w innych celach
Diplôme d'Études Universitaires Générales	Możliwość zaliczenia okresu studiów na poczet studiów pierwszego stopnia.	Brak odpowiednika w polskim systemie edukacji.
Diplôme universitaire de technologie		
Brevet de technicien supérieur		
Licence	Możliwość kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia i studiach podyplomowych.	Potwierdza posiadanie wykształcenia wyższego na poziomie studiów pierwszego stopnia.
Licence professionnelle		
Maîtrise uzyskany przed rokiem akademickim 2005/2006	Możliwość kontynuacji kształcenia na studiach drugiego stopnia, studiach podyplomowych, w szkole doktorskiej oraz ubiegania się o nadanie stopnia doktora.	Potwierdza posiadanie wykształcenia wyższego na poziomie studiów drugiego stopnia.
Master		
Diplôme d'Ingénieur		
Diplôme d'État de Docteur en Médecine		
Diplôme d'État de Docteur en Chirurgie-Dentaire		
Diplôme d'État de Docteur en Pharmacie	Możliwość wszczęcia postępowania habilitacyjnego.	Jest równoważny z odpowiednim polskim stopniem naukowym.
Docteur		
Docteur de 3e cycle		
Docteur d'Etat		